

Stange, 20.06.2014

**HØRINGUTTAELSE VEDRØRENDE SØKNADER OM UTBYGGING AV
VASSDRAGENE DEIA, RENÅA, HIRA, NØRA, FOLLA OG RIVA I HEDMARK FYLKE**

Naturvernforbundet i Hedmark fraråder utbygging av samtlige seks vassdrag som inngår i NVEs «pakke» for Hedmark nord. En hovedgrunn er den samlede belastning ytterligere vannkraftutbygging av enhver art vil bidra til i en region som allerede er sterkt preget av inngrep i vassdrag og en rekke andre arealinngrep, som bare synes å tilta i omfang og alvorlighetsgrad. Vi vil på generelt grunnlag anføre at all ytterligere vannkraftutbygging i denne regionen meget vel kan være i strid med naturmangfoldlovens bestemmelse om økosystemtilnærming og samlet belastning, i alle fall så lenge det ikke finnes en samlet plan som regulerer kraftutbygging på regionalt nivå. Hvilke konsekvenser dette måtte få for den såkalte «fornybarsatsingen» og elsertifikatordningen, må etter vårt syn være underordnet naturmangfoldlovens krav.

Vi mener for øvrig at belastningen på naturmiljøet i Østerdalen er alvorlig og økende og innebærer en trussel mot landskap, biomangfold og friluftsliv, og dermed på lengre sikt befolkningens generelle livskvalitet, uansett juridiske forhold.

Når det gjelder den konkrete vurderingen av konsekvenser for det enkelte vassdrag, viser vi til uttalelse fra vårt lokallag i Midt-Østerdal når det gjelder Renåa, og lokallaget i Elverum og Åmot når det gjelder Deia. For øvrig viser vi til den grundige uttalelsen fra FNF Hedmark, som beskriver lokale forhold for alle seks vassdrag.

Vi må imidlertid gjøre oppmerksom på at en kommunikasjonssvikt har medført at Naturvernforbundet ikke har meddelt FNF at vi vurderer alle prosjekter som uakseptable, og ikke kan gå god for at Deia og Riva er mindre konfliktfylte, slik FNF anfører. Når det gjelder Deia, støtter vi oss her særlig på uttalelsen fra vårt lokallag. Vi mener likevel at FNFs omtale av vassdragene, inkludert Deia og Riva, er meget grundig og god.

Sumvirkinger – samlet belastning

De ulike utredningene som følger med de seks søknadene, er uten unntak svært mangelfulle når det gjelder samlet belastning. Men selv om kvaliteten hadde vært bedre, ville det i siste instans vært NVEs ansvar å vurdere sumvirkinger/samlet belastning ikke

bare i forbindelse med det enkelte omsøkte tiltak, men også for alle tiltakene i sammenheng med hverandre og med andre miljøpåvirkninger ellers i regionen, ikke minst omfattende kraftutbygging. Vi håper at NVE vil foreta en slik vurdering, som er nødvendig ifølge norsk lov.

Vi vil i denne forbindelse framholde at NVEs vurdering av sumvirkinger/samlet belastning etter vår oppfatning har vært utilstrekkelig i en rekke andre utbyggingssaker, også i denne regionen. Vi viser f.eks. til Naturvernforbundet i Hedmark sin klage på konsesjon gitt til tre vindkraftverk i Hedmark, som redegjør for dette.

I følge naturmangfoldloven (NML) § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning må konsesjonsmyndigheten se summen av tidligere, nåværende og framtidig påvirkning på naturmangfoldet i sammenheng, for å forhindre gradvis forvitring eller nedbygging av landskap, økosystemer og naturtyper. NML § 10 lyder: *En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.*

I den såkalte KU-forskriften, vedlegg III, heter det:

Når flere utbyggingstiltak i et område samlet kan få vesentlige virkninger skal tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i utbyggingstiltakets influensområde vurderes.

Bestemmelsen har både et nåtids- og fremtidsperspektiv. Den setter krav om kartlegging av den samlede virkningen av både eksisterende og planlagt tiltak.

I en rekke andre konsesjonssøknader er NVEs beskrivelse og analyse av sumvirkinger overflatisk og snever. Hva NVE i de enkelte saker betrakter som et «økosystem» eller «landskap», redegjøres ikke for. Det finnes – i de sakene vi har sett på – ingen egen omtale av temaene «landskap» (slik KU-forskriften krever) eller «økosystem» (slik NML krever). Vi forventer at denne praksisen nå endres.

Ikke minst må det være et hovedpoeng når en skal vurdere sumvirkinger at en vurderer den samlede påvirkningen av kjente faktorer på hele området eller økosystemet. NML § 10 setter krav om vurdering av økosystemet som sådan – da er det ikke tilstrekkelig å gjennomgå konsekvensene for de enkelte arter eller naturelementer som blir berørt. Se også NML § 7 som pålegger myndigheten å vise til hvordan denne vurderingen er gjort.

Forvaltningsloven § 25 stiller også krav til begrunnelse. I en rekke tidligere konsesjonssaker har NVE unnlatt å oppfylle slike krav. Det er vanlig å begrunne en konklusjon med at «NVE mener», «etter NVEs vurdering», osv., uten å beskrive de avveininger som er gjort på en etterprøvbar måte. Vi forventer at kravene oppfylles når NVE skal vurdere de seks vassdragene som nå ønskes utbygd.

En stor trussel mot norsk natur – kanskje den største – er bitvis utbygging som i sum medfører skadelige endringer som hvert enkelt tiltak ikke gjør. Vi tar det for gitt at sumvirkninger/samlet belastning omfatter alle slags belastninger i et område, og ikke bare de som skyldes kraftutbygging. Etter Naturvernforbundets oppfatning er samlet belastning på et område et av de viktigste momentene i utbyggingssaker, ikke sjelden det viktigste. For noen av de berørte vassdragene må en utvilsomt se på den samlede belastningen på hele Rondane sør med randsoner, for andre er nærheten til Regionfelt Østlandet et viktig moment. Generelt må en ta i betraktning alle typer inngrep og aktivitet, som også omfatter slike inngrep som særlig kommer inn under Vannressursloven, og altså på økosystem- og landskapsnivå.

I lys av det økte fokus som sumvirkninger har fått både i offentlig debatt og i en rekke høringsuttalelser og klager vedrørende ulike konsesjonsprosesser, ber vi NVE om å vurdere dette aspektet særlig nøye, og på grunnlag av all relevant informasjon, i forbindelse med de aktuelle sakene.

Med hilsen

Hege Sjølie (sign.)

Leder